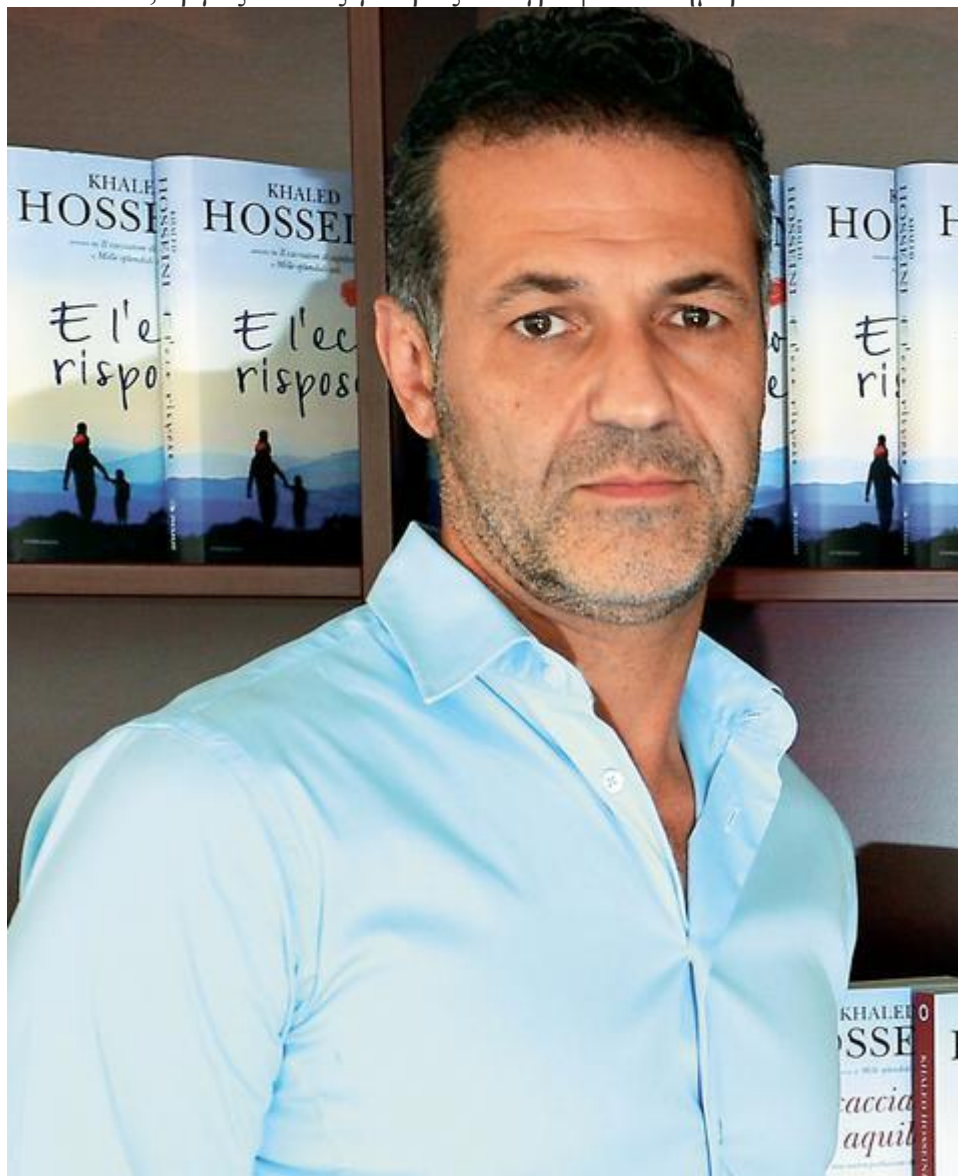

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ | ΚΑΛΕΝΤ ΧΟΣΕΙΝΙ

Τα βιβλία μπορούν να γεφυρώσουν τα «κενά» ανάμεσα στους ανθρώπους

Τον συνάντησα στο Μιλάνο πριν από λίγους μήνες. Αφγανικής καταγωγής, γεννήθηκε το 1965 στην Καμπούλ. Η οικογένειά του πήρε πολιτικό άσυλο στις ΗΠΑ το 1980 και σήμερα ζει στην Καλιφόρνια με τη γυναίκα και τα δύο παιδιά του, εργάζεται ως γιατρός και γράφει καθημερινά.

Τα βιβλία του «Χαρταετοί πάνω από την πόλη» και «Στη χώρα των χρυσών ήλιων», που κυκλοφορούν και αυτά από τις Εκδόσεις Ψυχογιός, έχουν πουλήσει περισσότερα από 38 εκατομμύρια αντίτυπα σε παραπάνω από 70 χώρες. Το πρώτο παρέμεινε για δύο χρόνια στην κορυφή της λίστας μπεστ σέλερ των «New York Times», γυρίστηκε ταινία και τιμήθηκε με το Βραβείο Penguin/Orange Broadband Readers' Group Prize, ενώ το δεύτερο απέσπασε το Βραβείο Richard & Judy Best Read of the Year.

Το μυθιστόρημα «Και τα βουνά μίλησαν», που κυκλοφορεί τώρα και στην Ελλάδα, αποτέλεσε το εκδοτικό γεγονός του 2013: έχει πουλήσει μέχρι τώρα 9 εκατομμύρια αντίτυπα παγκοσμίως και έχει μεταφραστεί σε 49 γλώσσες. Όπως κάποιοι άλλοι παίζουν καθημερινά μπιρίμπολ ή μπέιζμπολ, ο γιατρός από την Καμπούλ αφηγείται ιστορίες και κλέβει τις ψυχές των βιβλιόφιλων όλου του

κόσμου. Κι όμως αυτός ο σεμνός άνθρωπος, ακόμα και όταν το πρώτο του βιβλίο βρέθηκε στην κορυφή στη λίστα πωλήσεων των «New York Times», απέφυγε να δηλώνει «συγγραφέας». Σε συνέντευξή του στη Huffington Post, στην ερώτηση «Ξέρατε από την πρώτη στιγμή ότι είστε συγγραφέας;», απάντησε: «Ήξερα ανέκαθεν ότι αγαπώ το γράψιμο. Γράφω από παιδί. Ήταν μια προσωπική μου ανάγκη από τότε που θυμάμαι τον εαυτό μου. Δεν μπορώ να θυμηθώ κάποια περίοδο της ζωής μου οπου δεν ήθελα να δημιουργώ χαρακτήρες και ιστορίες. Βέβαια αυτό δεν σημαίνει ότι πάντα ήξερα πως ήμουν συγγραφέας.

Τα βιβλία του Καλέντ Χοσεϊνί έχουν πωλήσει περισσότερα από 38 εκατομμύρια αντίτυπα σε παραπάνω από 70 χώρες. Το τελευταίο του μυθιστόρημα «Και τα βουνά μίλησαν» έχει ήδη ξεπεράσει τα 9 εκατ. πωλήσεις.

Δεν το σκέφτηκα ποτέ έτσι, ίσως γιατί πίστευα ότι πραγματικοί συγγραφείς είναι αυτοί που έχουν εκδοθεί, και οι συγγραφείς που έχουν εκδοθεί στο μυαλό μου τουλάχιστον ήταν ένα άλλο είδος γενικώς, ανήκαν σε μια τελείως διαφορετική διάσταση από τη δική μου. Θεωρούσα το γράψιμο μια προσωπική ευχαρίστηση. Υπό αυτή την έννοια, ακόμα κι όταν εκδόθηκε το "Χαρταετοί πάνω από την πόλη" πάλι δίσταζα να με αποκαλέσω συγγραφέα, γιατί τότε είχα πείσει τον εαυτό μου ότι πραγματικοί συγγραφείς είναι όσοι έχουν εκδώσει πάνω από ένα βιβλίο. Πλέον έχω στερέψει από επιχειρήματα, οπότε όταν μου ζητείται να δηλώσω "επάγγελμα" σε ταξιδιωτικά έγγραφα σημειώνω τακτικά πια "συγγραφέας". Θεωρώ ότι ανήκω σε εκείνους τους ελάχιστους και εξαιρετικά τυχερούς που ζουν κάνοντας αυτό που αγαπούν, αυτό από το οποίο κανένας δεν θα μπορούσε να τους αποτρέψει εξαρχής! Κυρίες και κύριοι, το «Έθνος της Κυριακής» σας συστήνει έναν από τους πιο πολυδιαβασμένους παραμυθάδες εν ζωή...

Τι νιώθετε όταν γράφετε; Πόσο συνδέστε συναισθηματικά με τους ήρωες σας;

Νιώθω μια ιδιαίτερη εσωτερική ένταση... Γι' αυτό γράφω. Γράφω γιατί ζω. Ζω αυτή την ένταση. Για μένα το γράψιμο είναι, πέρα από όλα τα άλλα, ένας πολύ ενδιαφέρον τρόπος ζωής!

Πριν αρχίσετε να γράφετε, υπήρξατε φανατικός αναγνώστης;

Και παραμένω. Εκλεβα χρόνο από οτιδήποτε έκανα για να ριχτώ στο διάβασμα. Αρχισα να γράφω σαν φανατικός αναγνώστης που ήθελα να ζήσω μέσα από το γράψιμο τις δικές μου συγκινήσεις, να αφηγηθώ ιστορίες που κουβαλούσα. Είναι πολύ κουραστικό να κουβαλάς ιστορίες που να μη διηγείσαι. Σαν να ζεις με πέτρες ασήκωτες μέσα στο μυαλό σου. Αν δεν διηγηθώ τις ιστορίες μου, αυτές γίνονται βράχοι που φράζουν τις πόρτες της φαντασίας μου.

Άλλο γράφω κι άλλο διαβάζω;

Όταν γράφω είμαι σε συνεχή ένταση συναισθηματική, όπως κι όταν διαβάζω ένα βιβλίο που μου αρέσει. Γράφω σαν αναγνώστης και διαβάζω πια ως συγγραφέας. Για μένα αυτή η ένταση που νιώθω ο ίδιος γράφοντας μια ιστορία καθορίζει την αξία ενός έργου μου. Με άλλα λόγια, για μένα ο συγγραφέας πρέπει να είναι ταυτοχρόνως και αναγνώστης αυτού που γράφει.

Δηλαδή αν δεν βιώνεις συναισθήματα γράφοντας, ως δημιουργός, δεν υπάρχει περίπτωση να βιώσει συναισθήματα ο αναγνώστης σου. Αν δεν συγκινούν, πριν από όλους, εσένα οι χαρακτήρες που δημιουργείς, αν δεν νιώθεις κάτι προσωπικό να κινδυνεύει από τη μοίρα των χαρακτήρων σου, τότε δεν υπάρχει περίπτωση να νιώσει την ένταση κι ο αναγνώστης.

Επομένως διαβάζοντας ο αναγνώστης ένα βιβλίο σας έχει μπροστά του την παρτιτούρα της συναισθηματικής σας κατάστασης τη στιγμή που γράφατε το συγκεκριμένο βιβλίο;

Ακριβώς... Αυτή είναι η πίστη μου και επομένως η επιδίωξή μου. Ο,τι αισθάνονται όταν διαβάζουν το βιβλίο μου οι αναγνώστες το έχω ήδη αισθανθεί πολλές φορές ο ίδιος. Και θα πρόσθετα σε αυτό και ένα άλλο μέγεθος έντασης... Ο αναγνώστης μπορεί να περάσει μία εβδομάδα διαβάζοντας ένα βιβλίο μου και παρέα με τους χαρακτήρες των βιβλίων μου. Εγώ περνάω δύο και τρία χρόνια με αυτούς τους χαρακτήρες. Ζω κάθε μέρα μαζί τους για ένα μεγάλο διάστημα και θέλοντας και μη γίνονται μέρος της ζωής μου. Συγκατοικώ μαζί τους, δεν τους συναντώ πού και πού... Επομένως καταλήγω να νοιάζομαι γι' αυτούς, να νοιάζομαι για το τι τους συμβαίνει. Είναι όπως όταν ο Μπάμπα πεθαίνει στο «Χαρταετοί πάνω από την πόλη»... Δεν μπορείτε να φανταστείτε πόσο επίπονο ήταν για εμένα να γράψω αυτό το κεφάλαιο. Σε πολλά σημεία και στο νέο μου μυθιστόρημα ένιωθα όταν το έγραφα κάτι πολύ προσωπικό να κινδυνεύει.

Πώς γράφετε; Υπάρχει μια περίοδος προετοιμασίας του υλικού; Κρατάτε σημειώσεις που αργότερα συνθέτετε; Λειτουργείτε σαν δημοσιογράφος;

Όχι, όχι. Η αλήθεια είναι ότι δεν έχω κάνει επί τούτω ποτέ έρευνα.

Έρευνα με σκοπό να γράψω εννοώ. Αυτά που γράφω είναι απλώς πράγματα τα οποία έχω αφομοιώσει. Πήγα το 2003 στο Αφγανιστάν για παράδειγμα, μόνος μου, απλώς γιατί ήθελα να δω ο ίδιος την κατάσταση της χώρας μου.

Ήθελα να δω με τα ίδια μου τα μάτια τι συμβαίνει εκεί. Ήθελα να δώσω μια ανθρώπινη διάσταση σε αυτό που έγραφα, γι' αυτό ήθελα να έχω μια προσωπική ματιά. Και πολλές από τις ιστορίες που έζησα εκεί έμειναν μέσα μου, δεν βγήκαν στο γράψιμό μου, αλλά το καθόρισαν. Και έφυγα και ξαναγύρισα στο Αφγανιστάν... Έχω πάει στο Αφγανιστάν τρεις φορές, με έναν πιο επίσημο τρόπο, με την Υπηρεσία Προσφύγων των Ηνωμένων Εθνών... Αυτή τη φορά είχα την ευκαιρία να καθίσω μαζί με αυτούς τους ανθρώπους που μου είχαν καρφωθεί στο μυαλό την πρώτη φορά, να τους πάρω συνεντεύξεις, κάπως δημοσιογραφικά θα έλεγα, και να δω τη δική τους οπτική γωνία για το πώς είναι να ζεις μακριά, έξω από το Αφγανιστάν, και για το πώς είναι η ζωή τους, από τότε που γύρισαν πίσω, στο Αφγανιστάν, μετά την πτώση των Ταλιμπάν. Ποιες είναι οι προκλήσεις που αντιμετωπίζουν τώρα. Ήθελα να χρησιμοποιήσω τις ιστορίες τους σαν ραχοκοκαλιά για την υπεράσπιση των Αφγανών μεταναστών.

Πώς νιώθετε που κι εσείς φύγατε από τη χώρα σας στα δύσκολα; Νιώθετε ενοχή; Κάποιοι άνθρωποι υπέφεραν και υποφέρουν πολύ επειδή δεν είχαν τη δυνατότητα να φύγουν όπως εσείς... Φτιάχνουμε μόνοι μας τη ζωή μας, τη μοίρα μας;

Δεν σας κρύβω ότι υπήρξαν στιγμές που σκέφτηκα: «Είμαι ένας πολύ τυχερός άνθρωπος που κατάγεται από το πιο άτυχο μέρος του κόσμου!». Κι αυτό είναι αλήθεια, είμαι τυχερός. Έχω μια παρόμοια εμπειρία με έναν χαρακτήρα από το βιβλίο μου, τον νεαρό γιατρό που επιστρέφει στην Καμπούλ με τον εξάδελφό του. Γιατί και σ' εκείνον και σ' εμένα υπάρχει μια φοβερή αίσθηση επιστροφής στην πατρίδα... Όταν το αεροπλάνο πλησιάζει στην Καμπούλ και βλέπω την πόλη να απλώνεται μπροστά μου. Εκεί γεννήθηκα, εκεί έμαθα να μιλάω, να περπατώ. Περπατώντας στους δρόμους της Καμπούλ σήμερα νιώθω ότι μοιάζω με αυτούς τους ανθρώπους που περπατάνε πλάι μου, μιλάω τη γλώσσα τους, μπορώ να επικοινωνήσω μαζί τους, αλλά δεν υπάρχει αμφιβολία ότι είμαι ένας ξένος πια στην πατρίδα μου. Το νιώθω και το μυρίζονται κι αυτοί. Κάτι μας χωρίζει πια. Ίσως αυτή να είναι η μοίρα αυτού που φεύγει, όταν επιστρέφει!

Η ΦΥΓΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΑΤΡΙΔΑ ΤΟΥ

Αισθάνομαι ένοχος για την αδικαιολόγητα καλή μου τύχη

Ποια είναι η μοίρα αυτού που φεύγει και ύστερα από χρόνια επιστρέφει ξανά στην πηγή;

Δεν έχουμε κοινές εμπειρίες, από ένα σημείο και μετά, με αυτούς τους ανθρώπους. Κακά τα ψέματα... Τώρα πια δεν έχω ζήσει όλες αυτές τις εμπειρίες που έζησαν αυτοί οι άνθρωποι. Οι κοινές εμπειρίες είναι μια κοινή πατρίδα, όπως πατρίδα είναι η κοινή γλώσσα και μερικά ακόμα πράγματα. Συχνά έχω την αίσθηση κυκλοφορώντας στους δρόμους της Καμπούλ ότι αυτό που είμαι σήμερα ήταν αποτέλεσμα καθαρής τύχης. Είμαι κάτοχος ενός λαχείου. Γεννήθηκα σε μια

οικογένεια, από ένα σπέρμα, σε αυτή τη συγκεκριμένη οικογένεια και έτυχε να μπορώ να φύγω από τη χώρα και να τραβήξω έναν άλλο δρόμο. Έχω μια αίσθηση ενοχής για την αδικαιολόγητη καλή μου τύχη και αυτός ήταν ένας λόγος που έκανα την φιλανθρωπική μου οργάνωση, το «Ίδρυμα Khaled Hosseini». Ηθελα να επιστρέψω στους γύρω, σε όλους αυτούς που δεν βοήθησε η τύχη, κάτι από την τύχη μου!

Το ότι γράψατε για τη χώρα σας ήταν ένας τρόπος να επιστρέψετε κάτι σε αυτή και στους συμπατριώτες σας; Ήταν μια υποχρέωση για εσάς ή μόνο ένας τρόπος να ανταποδώσετε κάτι για την τύχη σας;

Μακάρι να μπορούσα να σας δώσω μια τόσο ευγενή απάντηση. Θα μπορούσα να πω κάτι τέτοιο, αλλά δεν θα ήταν ειλικρινές. Γράφω γιατί δεν μπορώ να κάνω αλλιώς. Τα βιβλία μπορούν να γίνουν παράθυρα για έναν άλλο κόσμο, να γεφυρώσουν τα «κενά» ανάμεσα στους ανθρώπους? ακόμα κι αν δεν ξεκίνησα ποτέ με την πρόθεση να γεφυρώσω κενά μεταξύ ανθρώπων στη Δύση και την περιοχή απ' όπου κατάγομαι. Ποτέ δεν ξεκίνησα να γράψω για να διδάξω μια εμπειρία ή μια συνταγή ζωής. Ποτέ δεν ένιωσα ότι κατέχω κλειδιά που μέσω της γραφής παραδίδω στους αναγνώστες μου... Τα βιβλία μου δεν είναι επιμορφωτικά, είναι πετραδάκια εμπειριών. Η εμπειρία δεν έχει σημασία ως εμπειρία. Είναι όμως αφορμή να σκεφτείς και να σκεφτούν και οι άλλοι γύρω. Αυτό για μένα είναι συμμετοχή στο παιχνίδι της ζωής.

Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ

Ποτέ δεν γνώριζα το τέλος ενός βιβλίου όταν ξεκινούσα να το γράφω

Τι είναι για εσάς επιτυχία;

Μια δυνατότητα να ζω πολλές ζωές... Μου αρέσει να απλώνω τα όρια, να επεκτείνω τον χρόνο, να ζω επινοώντας και μια ζωή που ποτέ δεν θα ζούσα. Φτιάχνω μια ιστορία και αποκτώ μια ευκαιρία να ζήσω. Για εμένα γι' αυτό οι άνθρωποι διαβάζουν. Διαβάζουν για να ζήσουν και κάτι που δεν ζουν, για να ζήσουν παράλληλα και κάτι ακόμη, για να δουν από διαφορετικά παράθυρα τον κόσμο τους.

Ποια εικόνα είναι ελκυστική για εσάς;

Μια εικόνα που κουβαλάει χιλιάδες ερωτήματα και απαιτεί κάποιες απαντήσεις. Αυτό και μόνο μπορεί να είναι η αρχή μιας περιπέτειας. Είναι ένα είδος δίψας και το γράψιμο είναι μια επιλογή για να ξεδιψάσεις... Στην προσπάθεια να ξεδιψάσεις πέφτεις σε τυχαίες συναντήσεις, άλλες σημαντικές, άλλες αδιάφορες, εμφανίζονται χαρακτήρες που δεν είχες ιδέα ότι υπήρχαν. Ακολουθώ το κύμα της ιστορίας που περιγράφω και από εκεί ξεπηδούν όλα τα υπόλοιπα κλαδιά. Ποτέ δεν γνώριζα ξεκινώντας το τέλος κανενός από τα βιβλία μου. Ποτέ δεν ήξερα πώς θα κατέληγε κανένα από τα βιβλία μου. Κι αυτό είναι μέρος της χαράς για εμένα, η δημιουργία ενός βιβλίου τόσο γεμάτου με αυθορμητισμό και εκπλήξεις και πράγματα που ποτέ δεν περίμενα να συμβούν.

Τώρα πια όταν γράφετε νιώθετε την πίεση της επιτυχίας των μυθιστορημάτων που έχουν επιλεγεί από εκατομμύρια αναγνώστες σε όλο τον κόσμο; Σας απασχολεί το κόστος της επιτυχίας σας; Υπάρχει;

Δεν σκέφτομαι έτσι. Δεν είμαι αφελής, ούτε ψεύτης... Νιώθω την επιτυχία. Νιώθω την πίεση του επιτυχημένου οικονομικά ή εμπορικά... Νιώθω τους αριθμούς των πωλήσεων των βιβλίων σαν βάρος για τα επόμενα... Αλλά το μεγάλο μου άγχος δεν είναι αυτό... Το ουσιαστικό άγχος μου προέρχεται από ένα πιθανό ενδεχόμενο μια μέρα να μην έχω τίποτε άλλο να διηγηθώ. Ευχαριστιέμαι τόσο πολύ αυτό που κάνω, τη διαδικασία της συγγραφής εννοώ, το να χάνομαι στη ζωή ενός άλλου ανθρώπου, ενός νέου χαρακτήρα, το να φεύγω και να ταξιδεύω ή να χάνομαι σε φανταστικά μέρη και να συνειδητοποιώ ότι πέρασαν οκτώ ώρες χωρίς να έχω ιδέα πού πήγαν. Για εμένα το γράψιμο είναι ένας τρόπος να αφανίζω τον χρόνο ως μέτρο της ζωής μου! Για εμένα λοιπόν δεν είναι δεδομένο ότι θα μπορώ πάντα να κάθομαι μπροστά στο κομπιούτερ μου και να γράφω πράγματα που αισθάνομαι οικεία και αληθινά. Αυτό δεν το θεωρώ δεδομένο. Αν η πίεση που νιώθω μέσα μου τελειώσει μια μέρα και έχω πει όσα είχα να πω; Τότε τι θα κάνω; Πιστεύω ότι αυτός ο φόβος υπάρχει σε πολλούς συγγραφείς. Είναι κάτι που με κυριεύει κάθε φορά που κάθομαι στο κομπιούτερ. Αυτή είναι μια μόνιμη παρουσία στο δωμάτιό μου (γέλια).

Σας ευχαριστώ.

Κι εγώ.

ΘΑΝΑΣΗΣ ΛΑΛΑΣ